

ben, die uit z'n herinnering niet uitgewischt kunnen worden en die van betekenis waren voor de richting en verdere ontwikkeling van zijn leven. Een reden te meer dat zij, die zulk een kamp op touw zetten, deze gelegenheid met groote wijsheid voorbereiden en uitkoopen.

E. D. KRAAN.

¹⁾ Franz M. Böhm, Geschichte des Tanzes in Deutschland, I, 1 v.v.

²⁾ Rudolf Zelnipfund, art. Tanz bei den Hebräern in P.R.E., XIX, 378-380; J. Millar, art. Dancing in Hastings' Dictionary of the Bible, I, 549-551.

³⁾ A. E. Crawley, art. Processions and Dances in Hastings' Encycl. of religion and ethics, X, 358-362.

⁴⁾ Isidora Duncan, De dans der toekomst, met een studie over danskunst, door Felix Paul Augustin, 21, 24, 26, 23, 38 v.v. t.a.p. 6.

⁵⁾ Zie ook art. Dans in Chr. Encyclopaedie, I, 549-550; Willem Amesz, Vijf boeken van de conscientie, 5e boek, XXIII/XXIV.

UIT DE SCHRIFT

Ziele-stilheid.

O Heere, mijn hart is niet verheven en mijne oogen zijn niet hoog, ook heb ik niet gewandeld in dingen, mij te groot en te wonderbaar. Zoo ik mijne ziel niet heb gezet en stil gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijne moeder! Mijne ziel is als een gespeend kind in mij.

Psalm 131:1, 2.

In de eerste woorden van dezen psalm wordt de ziel tot stilheid gestemd. Dat is wel zeer noodig. Zooals het snareninstrument geen zuivere toon kan voortbrengen, tenzij dat het eerst op de zuivere toon gestemd is, zoo ook kan in ons hart de lofzang der stilheid niet gezongen worden tenzij ons hart eerst op de stilheid is gestemd. En het is alleen de Heilige Geest, die ons daartoe stemmen kan. Want indien wij door de zonde iets verloren hebben, zoo is dit zeker wel de stilheid der ziel. Het is in ons hart zoo druk geworden. Het woelt daar van begeerten, die onze ziel zoo onzegbaar vermoeien. En wij kunnen maar niet zoo zonder overgang uit de drukte in de stilheid komen, wij moeten eerst aan het vermoeiende van die drukte woeling worden ontdaan. Zoo moeten we dan ook de eerste woorden van dezen psalm verstaan. Heere, mijn hart is niet verheven, en mijne oogen zijn niet hoog, ook wandel ik niet in dingen mij te hoog en te wonderlijk. Dat wil niet zeggen, dat de psalmist daarvan niets weet. Het wil juist zeggen, dat hij daarvan wel wat weet. Dat hij de vermoeienis daarvan kent. Maar dat hij door Gods genade daaraan is ontdaan, en dat hij het loslaat. Dat hij het dwaze en het hoogmoedige daarvan inziet. Ge kent ook wel iets van die ontstemming der ziel. Die ontstemming is dat ge zooveel begeert. En dat ge zoo gewichtig zijt, zoo interessant. Dat ge zoo bezig zijt met allerlei langrijkste vraagstukken. Het eene probleem verdrijft het andere. Ach dat is de ziekte van alle tijden, maar in onzen tijd neemt die ziekte toch wel een acuut karakter aan. Dat is wat de Schrift noemt: de begeerlijkheid des vleesches en de grootscheit des levens. Wij strekken onze handen uit en reiken veel hoger dan wij reiken kunnen. En wie zal dan de onrust teekenen, die van deze ontstemming der ziel het gevolg is? Want deze vele begeerten richten zich niet slechts op het tastelijk-materieele, doch op het geestelijk hemelsche. Ook ten opzichte van dat geestelijk verkeert onze ziel in de hoogmoedsstemming. Ook daar wordt gezien dat grijpen naar wat ons te hoog is. Zoo geheel in strijd met het woord van den apostel: tracht niet naar de hooge dingen, maar voegt u tot de nederige. Ach heel het leven van onzen tijd staat in dat teken, en ook het leven der geloovigen ontkomt daaraan niet. En dan hebben we het zoo druk met al die hooge vraagstukken, dat wij de wijsheid verloren hebben om te leven.

Ach bij hoevelen eindigt dat hoog zijn van hart en dat trotsch zijn van oogen in de droeve levensruïne in het verliezen van allen levensmoed. En ook als het tot die inzinking niet komt, dan blijft toch de ziel de eenzame, die roept en geen antwoord ontvangt, die dorst en aan welke geen lufenis wordt geboden.

En nu is de stemming tot de stilheid, dat wij deze dingen gaan zien en gaan zeggen. Dat wij ze uitspreken voor den Heere. Dat daar is dat schreiend zeggen: o Heere: ik wil dat niet vasthouden. Het is alles niets. Het is zoo hoogmoedig. Al dat mooi gekleurd verlangen. Al die schoon bezongen idealen. Ik vind het niet mooi meer. Want ik ben een gering mensch. Ik kan niet grijpen en niet beschikken. Maar Heere, gun leven aan mijn ziel. Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond.

Nu verstaat ge wel, dat dat zeggen: ik wandel niet in dingen, mij te groot en te wonderlijk, niet beteekent, dat wij ons willen vergenoegen met het platvloersche, alledaagsche. Niet beteekent, dat wij onze idealen loslaten en ook geestelijk maar leven gaan van de hand in den tand. Dat wij slechts leven willen van de dingen, die wij kunnen betasten en begrijpen. Wel dat zou eerst recht de dood voor

onze ziel zijn. Als wij met Gods Woord bezig zijn, dan zijn we altoos bezig met dingen, die te hoog en te wonderlijk zijn, dan dat wij ze zouden kunnen vatten. Maar het gaat hier juist over die hoogmoedige zielehouding, waardoor wij niet leven willen in afhankelijkheid van God, maar waardoor wij zelf willen grijpen en nemen. Waardoor wij onze plannen maken. Ook de plannen onzer vroomheid. En dan, juist dan is onze ziel gevangen. En de Heilige Geest ons tot stilheid stemmende, ontdekt deze strikken en maakt deze banden los.

Heere, mijn hart is niet hoog.

Mijn oogen zijn niet trotsch.

Met grootsche plannen ga ik niet om.

Noch naar wat mij te wonderbaar is.

Na deze stemming tot stilheid volgt de belijdenis, de geloofsbelijdenis van de in stilheid verkeerende ziel. Ik heb immers mijn ziel tot rust en stilheid gebracht als een gespeend kind bij zijn moeder. Mijne ziel is als een gespeend kind in mij.

Deze stilheid is zeker niet de stilheid van het niet-begeeren.

Er is nog een andere stilheid dan de stilheid des doods.

Dat is de stilheid des levens.

De stilheid der liefde.

Of ten opzichte van den Heere onzen God: de stilheid der aanbidding.

En van deze stilheid wordt hier gesproken.

De stilheid van het gespeende kind bij de moeder.

Dan is wel opgehouden het wild verlangen der dagen.

Maar dan leeft juist het verlangen het diepst en het innigst.

Want dan is daar in de vertrouwelijke nabijheid het vreugdevol genieten der moederlijke liefde.

En dat nu is de stilheid, die de Heilige Geest wekt in de zielen van Gods kinderen..

Dat alleen is goed.

Want het is alleen goed om nabij God te zijn.

Nabij God worden de begeerten vervuld.

Nabij God is het leven.

A.

D. S.

KERKELUK LEVEN

Samenwerking.

Er is misschien geen tijd geweest waarin de wereld meer behoefte had aan samenwerking dan de onze.

Dit geldt op schier elk levensterrein.

De ontbindende krachten zijn in onzen tijd buitengewoon sterk. En hoe meer invloed de ontbindende krachten hebben, hoe meer erop moet worden gewezen, dat de verbindende krachten tot haar recht dienen te komen.

Zowel op het gebied van het leven der volkeren onderling, als op het terrein van de volks- en staats-huishouding, is ernstige samenwerking geboden.

Maar niet minder geldt het op het erf van de velerlei openbaringen van het christelijk leven, dat alles wat zich buigt voor den Christus Gods, één dient te zijn in Hem, die de Koning van Zijn volk is.

Indien er kracht ontwikkeld zal worden door het christendom van den modernen tijd, dan is dat alleen mogelijk, wanneer men ernstig poogt elkaar te vinden op al die terreinen, waar gelegenheid is elkaar de hand te reiken. Deze terreinen nu zijn ongetwijfeld vele.

Eigenlijk kunnen we wel zeggen, dat het mogelijk is, op alle terrein des levens gezamenlijk op te trekken met hen, die eenzelfde belijdenis omtrent het Woord onzes Gods liefhebben en handhaven.

Nu bestaan er echter omtrent het vraagstuk van de samenwerking allerlei misverstanden. Het duidelijkst blijkt dat misschien wel uit de wijze, waarop men in de pers gereageerd heeft op onze beschouwingen over het geval-Lisse. Men schijnt voorbij te zien, dat de kerk van Christus een geheel oenig en geheel eigen karakter heeft, en dat de kerk nog niet doen kan en laten kan datgene wat christenen in een persoonlijke relatie wel kunnen doen en laten.

Hoe sterk we dus ook op den voorgrond zetten de gedachte, dat de Kerk des Heeren heilig is, dat zij altijd veronderstelt een in gehoorzaamheid aan het Woord des Konings vergaderde gemeente, van eigen type, toch vindt elke samenwerking van gereformeerde belijdende christenen in ons de meest krachtige voorstanders en verdedigers.

We willen zelfs verder gaan. Er zijn levensterreinen, waar op nog veel breeder basis dan de gereformeerde belijdenis samenwerking tot stand kan komen. We denken hier bijvoorbeeld aan de voorlichting bij beroepskeuze, aan sociale organisatie in het algemeen, aan organisatie ter bevordering van de trouw aan het vorstenhuis, en dergelijke. Zelfs is het de vraag of christenen op zeer beperkt wetenschappelijk terrein elkaar bij een onderzoek tot een bepaald doel, niet kunnen vinden, ook al kunnen zij dan niet allen gereformeerd worden genoemd.

Maar laten we ons thans beperken tot onze beschouwing over samenwerking met hen, die de gereformeerde belijdenis zijn toegedaan.

Dan mogen we niet anders dan vooropstellen, dat het een gevaar zou beteekenen voor de christelijke activiteit, indien men zou verwarren het samenwerken en het samengaan van kerken, en het samenwerken en samengaan van christenen.

Merkwaardig is te zien, hoe tenslotte ten opzichte van de mogelijkheden, die er liggen op kerkelijk terrein, vrijwel eenstemmigheid bestaat tusschen al degenen, die de gereformeerde waarheid belijden. Een enkel voorbeeld moge dat illustreeren.

Prof. van der Schuit heeft in „De Wekker” heel fel gereageerd op hetgeen we schreven over Lisse; zó fel, en zó laatdunkend, dat het mij niet lust over deze materie met hem te debatteeren. Maar intusschen moet Prof. van der Schuit krachtens besluit van eigen Synode, practisch precies eenzelfde standpunt innemen ten opzichte van de verhouding der kerken onderling als wij in ons blad verdedigden. Zelfs sprak een collega van Prof. van der Schuit zich in „De Wekker” in ongeveer denzelfden zin uit. En nu gaat het toch eigenlijk om het beginsel, om de principiële vraag of kerken van onderscheiden formatie, al handhaven zij dan ook de gereformeerde belijdenis, zich bij elkaar kunnen doen vertegenwoordigen.

En dan is het merkwaardig om te zien, hoe men in de Gereformeerde Kerken en in de Chr. Gereformeerde Kerk over deze vraag principiëel gelijk denkt. Ik wenschte wel dat Prof. van der Schuit begonnen was met dat te erkennen. Hij scheen het echter noodig te oordeelen — om welke reden is mij vooralsnog duister — om zich in heftige taal tegen ons blad uit te laten. In polemieken hebben we echter geen lust. Liever zien we hoe we gemeenschappelijk kunnen bouwen.

En wanneer dan zoowel door christelijk gereformeerden als door gereformeerden erkend wordt, dat de kerken als kerken niet kunnen overgaan tot een samenwerking, omdat men niet doen kan alsof ze naast elkaar volkomen gelijke rechten hadden, dan komt natuurlijk de vraag op welke wijze men dan toch wel samenwerking in het leven kan roepen.

Deze samenwerking zal er moeten zijn. Het is nu eenmaal niet denkbaar, dat men als belijders van eenzelfde belijdenis te midden van den strijd des levens naast elkaar blijft staan en afwijzend staat tegenover de uitgestoken broederhand.

Daarbij komt nog, dat de verschillen, die men poneert (ook al wordt dezorzijs ontkend dat die verschillen bestaan) waarlijk geen invloed kunnen hebben op de beschouwing voorzover zij valt binnen zoo menig terrein van de christelijke actie.

We denken hier bijvoorbeeld aan de politieke zaak. Het vraagstuk van de veronderstelde wedergeboorte, dat in de christelijk gereformeerde kringen de harten beroert, en waarover men, naar we overtuigd zijn, onjuist is ingelicht en een onjuiste beschouwing heeft ten onzen opzichte, beteekent toch zeker niet, dat men op politiek gebied en op het terrein van den socialen strijd, elkaar niet blijkmoedig de broederhand zou kunnen geven.

Maar niet alleen op politiek terrein is de bewuste samenwerking uitnemend mogelijk, er zijn ook zooveel andere takken van arbeid, die om samenwerking roepen. We denken hier aan het sociale leven met zijn velerlei organisaties. Er is misschien in onzen tijd geen sterker middel om den wassenden invloed van den vijand af te wenden, dan een goed georganiseerde actie op sociaal terrein, en een goed gefundeerd organisatieleven in alle takken van bedrijf.

Het feit nu, dat op politiek en op sociaal terrein door velen een scheiding noodig geoordeeld wordt, kan alleen bedroeven en kan slechts de christelijke actie verslappen.

Maar niet alleen in de politiek en in het sociale leven kunnen overtuigde christenen elkaar de hand reiken. Ook op het erf van de wetenschap, ook ten opzichte van het schoolwezen, is er zoo heel veel gelegenheid tot innige samenwerking. En nu doet het zeer vreemd aan, dat christenen, die dikwijls hun mond vol hebben van de diorbarheden van het samenwerken, het noodig oordeelen op al deze terreinen zich afzijdig te houden van de bestaande gereformeerde actie ofwel zich inspannen voor een gesepareerde beweging.

Niet doordien men kerkelijke vraagstukken scherp stelt, maar wel doordien men de kerkelijke scheiding over alle levensterreinen doortrekt, wordt het christendom, wordt ook het gereformeerde christendom, in deze landen verscheurd en verdeeld.

Niet doordien men weet, wat men belijdt omtrent de kerk van Christus, maar wel doordien men het geheel eigen karakter van de kerk niet ziet en erkent, en telkens weer de kerkelijke zaken met zaken van algemeenen aard verward, wordt eenerzijds het kerkelijk besef vernietigd en anderzijds een scheiding, die er niet zijn mag, over velerlei levensterreinen doorgetrokken.

Zal er nu samenwerking mogelijk zijn, dan is het noodig, dat men begint met op te houden altijd maar weer om samenwerking te roepen en tegelijk te gaan splijten naar alle kanten, naar links, naar rechts, naar boven en naar beneden. Beter is het daar, waar de terreinen gescheiden liggen, dat eerlijk te zeggen; dáár de grenzen scherp te markeren, om dan ook echter onmiddellijk wanneer er

mogelijk te reiken het kerke het vers met ons

De teg blijven.

In het de beoef gereform het terrein is nia overl

Op alle

Is het

scheiden

confes

praten o

ling, om

wijding r

Dankba

door vele

gripen.

Alleen

grijpen v

levenster

onjuiste

voor het

anderzijd

het politi

en vereen

gebroken

Ingezom

We on

Kerk te D

Hoog

Hoew

der Ge

waarop

matie"

tegen d

Schrift

Het a

overtro

doelden

maken

kerkelij

Ik ac

en broe

pers zo

oordeele

zelfverd

Evans

openlijk

te stelle

aan te

lenden

nie) ovc

vooroer

en ernst

deren e

M. J.

t.o.v. d

procedu

Met C

D., 22

Een kl

volstaan.

In de

test teger

andere k

hoort. Me

ren teger

In de

broeder p

dat hij h

lijk als d

Ik weet

Ubbink g

hij ook g

„bewus

162 van

kan het c

staat als

de diena

indien zij

hebben,

gravamen

openlijk

Onze bre

over de v

eerste p

zenden.

In de

anders g

Ubbink z

punten v

eens voor

niet afv

sproken,

bewust

Tenslo

indien hi

geldende

broeders

meeten v

van een

ling van

hier heeft